

Do Kristovy podoby

Foto: Kevin Carden - Adobe stock

Vážení a milí čtenáři, pokračujeme v naší procházce staletími v dějinách křesťanské bohoslužby. Dovolte mi, abych vám dnes představil jednoho člověka, který k tomu má co říci. Je jím Justin, světec a mučedník 2. křesťanského století.

Sv. Justin se narodil kolem roku 100 v samarském městě Siche, tehdy latinsky nazývaném Flavia Neapolis. (Dnes bychom je našli na mapě jako Nablus.) Studium filozofie a touha po poznání jej přivedly až ke studiu nejprve starozákonních textů a později i křesťanství. Kolem roku 130 přijal křest a krátce poté otevřel v Římě svou filozofickou školu. Zde představil svým žákům křesťanství jako „pravou životní filozofii“.

V Římě působil Justin dalších třicet let, než byl za vlády císaře Marca Aurelia (ironií osudu zvaného „filozof na trůně“) obviněn z „bezbožnosti“, totiž z neochoty ctít státní římská božstva, a s šesti dalšími křesťany popraven. Stalo se tak někdy v letech 164–165. V kalednáři najdeme jeho svátek 1. června.

„Bezbožnost“ neboli ateismus bylo časté obvinění, se kterým se křesťané v prvních staletích potýkali. Justin na tato obvinění reagoval; dochovala se mj. dvě jeho díla zvaná „Apologie“ neboli obrany či obhajoby, kde vyvrací zmiňovaná obvinění a různé další protikřesťanské předsudky. A právě první z těchto textů nám poskytuje mimo jiné náčrt křesťanské bohoslužby, jak se slavila v Justinově době. Toto dílo vzniklo po roce 150 a Justin je věnoval císaři Antoninu Piovi. Pojdme do něj nahlédnout.

CO PÍŠE JUSTIN O KŘTU?

Justin nazývá křest „znovuzrozením“. Můžeme zde slyšet ozvěnu rozhovoru Krista s Nikodémem ze 3. kapitoly Janova evangelia: „Amen, amen, pravím ti: Jestliže se nenarodí někdo znova, nemůže spatřit Boží království. (...) Jestliže se nenarodí někdo

z vody a z Ducha, nemůže vejít do Božího království.“ (Jan 3, 3.5)

Najdeme zde také pojmenování „osvěcení“, řecky fótismos. Justin sám uvádí: „Tato koupel se nazývá osvícením, protože ten, kdo přijímá toto učení, je osvícen Duchem.“ A z pozdějších dokladů víme, že v římské praxi měla příprava na křest dvě fáze – nejprve katechumenát, tedy obecně vyučovací část, a pak tzv. fótizomenát, tedy bezprostřední přípravu na samotný křest. Ostatně tak je tomu v církvi i dnes – a třeba si o tom někdy povíme.

Vlastní křest popisuje Justin takto: „Přivedeme je na místo, kde je voda, a tam jsou znovuzrozeni stejně tak, jako jsme dříve byli znovuzrozeni my: jsou omyti vodou ve jménu Pána Boha a Otce všech, ve jménu našeho spasitele Ježíše Krista a ve jménu Ducha Svatého.“

A jinde píše: „Nad vodou znovuzrození a pokání je vzýváno jméno Boha Otce a Pána všehomíra, Ježíše Krista ukřižovaného za Pontia Pilata a Ducha Svatého, skrze něhož proroci hlásali všechno to, co se k Ježíši vztahuje.“ To by nám mohlo připomenout okamžik bezprostředně před křtem i v naší době: rodiče křtěného dítěte nebo sám dospělý, který chce být pokřtěn, podobnými slovy vyznává víru.

OVŠEM NEJEN KŘEST!

Sv. Justin píše také o slavení eucharistie. Eucharistická hostina byla totiž častým terčem pomluv – křesťané byli obviňováni, že při ní pojídají lidské maso či páchají různé jiné nepravosti. A vzhledem k tomu, že eucharistie se slavila za zavřenými dveřmi, s vyloučením veřejnosti, mohl kdokoli cizí povolit uzdu fantazii. Popřejme ale slovo samotnému Justinovi:

„V den, kterému se říká Den slunce, se na určeném místě koná shromáždění všech, ať už z města nebo z venkova. Předčítají se zde

vzpomínky apoštolů a spisy proroků, nakolik to čas dovoluje. Když předčítatel skončí, předsedající nám ve své řeči vysvětluje tyto dobré příklady a povzbuzuje nás k jejich napodobování. Pak všichni společně povstaneme a modlíme se. Když tyto modlitby skončí, přináší se chléb, víno a voda. Představený pronáší modlitby a díkůvzdání (řecky eucharistie), nakolik mu síly stačí. A lid mu odpovídá slovem Amen. Poté se tato eucharistie (resp. to, nad čím byla pronesena eucharistie) rozděluje a rozdává každému a jáhnové ji donášejí nepřítomným.“

Máme zde tedy klasickou strukturu bohoslužby. Onen „Den slunce“ je neděle – viz anglické Sunday či německé Sonntag. Vidíme zde bohoslužbu slova se čtením Starého i Nového zákona; Justin na jiném místě „vzpomínky apoštolů“ nazývá evangelia – a je to první použití tohoto výrazu pro novozákonné texty. Po promluvě následují společné prosby – tedy přímly – a pak eucharistická modlitba. Ta byla v Justinových dobách ještě pravděpodobně improvizovaná, byť jejím jádrem podle všeho byla slova ustanovení z Poslední večeře. Na jiném místě totiž Justin píše:

„Tomuto pokrmu říkáme eucharistie a připouštíme k němu jen ty, kdo přijímají naše učení, byli omyti ke znovuzrození a odpuštění hříchů a žijí podle Kristových zásad. Nemáme ho za obyčejný chléb a nápoj; tak jako náš spasitel Ježíš Kristus přijal Božím slovem tělo a krev pro naši spásu, tak se tento pokrm, posvěcený modlitbou díkůvzdání podle Kristových slov, stal tělem a krví vtěleného Ježíše – aby se jemu naše tělo a krev připodobnily.“ A cituje z evangelií slova ustanovení: „To čiňte na mou památku.“

Úžasná myšlenka, že? Přijímáme Krista, abychom se mu stávali podobnými, abychom do něho vrůstali.

Úspěšné a plodné vrůstání přeje otec Zdeněk Dráška

VI. Zajatecký tábor Nejsilnější zbraň

Píše Zbyněk Pavienský
Kreslí Zina

V zimě roku 1951 po vyčerpávajícím pochodu dorazili zajatí američtí vojáci do vesnice Pjoktong, která se na dlouhou dobu stala jejich nedobrovolným domovem.

